

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 27 februari 2014

MEDITATIE

De klacht van Sions lijdende Borg

In deze messiaanse psalm is het David, de man naar Gods hart, de gezalfde koning Israëls, als type van Christus, Sions gezalfde Koning, die in deze psalm bezongen heeft, niet alleen het lijden, maar ook de verhoging van de Knecht des Vaders. Wordt nu in deze psalm gesproken dat het lichaamlijden van Christus groot is, oneindig groter is echter Zijn zielenlijden geweest. Dan horen we bij aanvang van deze psalm de klaagtoon: 'Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?'

Inhoud

- 1 De klacht van Sions lijdende Borg
- 3 Crematie - 100 jaar na het begin(2)
- 4 De chronologie van de drie stukken in de Heidelbergse Catechismus (2)
- 5 Stem uit het verleden
- 6 Promotie ds. Golverdingen
- 7 Even maar...
- 8 Het gezin als kleine kerk
- 9 Op de orgelbank (1)
- 10 Verslag Generale Synode 2013 (12)
- 11 Alternatieve geneeswijzen (12)
- 11 Kerknieuws
- 12 Berichten
- 12 Kerkdiensten

92e jaargang

Nr. **22**

Maar Ik ben een worm en geen man, een smaad van mensen en veracht van het volk.

Psalm 22:7

Zijn vernedering

Welk een omvang, welk een diepte van Zijn vernedering, dat Hij de grootste Godsverlating moest ondergaan voor Zijn volk. En onder al Zijn roepen, was er voor Hem geen ontferming, geen antwoord, geen gunstbewijs. En dat voor Hem Die was de man van Gods raad, Gods metgezel, Sions Koning, van Wie de bruid betuigde: 'Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk'. De dichter heeft er van gezongen: 'Beminlijk Vorst, Uw schoonheid, hoog te loven, gaat al het schoon der mensen ver te boven'. Deze horen we hier nu klagen: 'Maar Ik ben een worm en geen man'. Hier de klacht van Sions lijdende Borg. 'Ik ben een worm.' Kent gij een nietiger diertje dan een worm, een worm die leven in het stof heeft, welke zich niet boven de aarde kan verheffen? Zo is Christus in Zijn leven hier op aarde als een hulpeloze en machteloze worm geweest. Hij van Wiens komst de engelen gezongen hebben in Efrata's velden, Die de hemel heeft verlaten, ons vlees en bloed aangenomen, Die van de hemel is nedergedaald tot in de nederste delen der aarde om als Borg Zijn volk, nietig stof, op grond van Zijn gerechtigheid te maken tot erfgenamen en hemelburgers.

Ik ben een worm

'Ik ben een worm.' Een worm, het is

het beeld van verachtelijkheid, hij kruipt op de aarde en kan van ieder worden vertreden. Zo ook Christus, in de diepste vernedering heeft Hij gekropen in de hof van Gethsémané. Een worm, welk een week en teer schepsel. Voor een ander dier gaat men uit de weg, maar een worm merkt men niet op, die vertreedt men, zonder dat men er acht op slaat. Zo ook de Zone Gods, de Beminde des Vaders. Ook Hij is veracht, versmaad en vertreden geworden. Hij, Die macht en kracht bezat om Zijn vijanden te verdelgen. De Schepper van hemel en van aarde, Die maar te spreken had, en meer dan twaalf legioenen van engelen stonden Hem bij. Hij heeft het niet gewild, maar heeft zich overgegeven tot een rantsoen voor velen, om de beker van Gods toorn tegen de zonde, tot de laatste druppel te ledigen. Hij wilde lijden wat er te lijden was opdat de eer Zijns Vaders volmaakt verhoogd en verheerlijkt zou worden.

Hij wilde een worm zijn, om als Sions Borg onder het recht Gods te kruipen, te bukken, en vertreden te worden. Zo laag heeft Hij willen bukken, om de Zijnen die waardig waren voor eeuwig vertreden en vertrapt te worden onder Gods toorn en Gods gerechtigheid, om hen van deze straffen te verlossen. Zo laag wilde Hij bukken, als een verachtelijke worm, en dat voor een volk dat zich hier als een worm en kruiper leerde kennen en het eeuwige oordeel Gods aanvaarden, als eeuwig rechtvaardig, opdat Hij dat bedrukte en ellendige volk zou kunnen toeroepen: 'Vreest niet, gij wormpje Jakobs, gij volkje Israëls. Ik help u, spreekt de

'Beminlijk Vorst, Uw schoonheid, hoog te loven, gaat al het schoon der mensen ver te boven'. Deze horen we hier nu klagen: 'Maar Ik ben een worm en geen man'.

Heere, en uw Verlosser is de Heilige Israëls'. Christus werd als Borg een worm, om nietige aardwormen van de zonde te verlossen. Hoe diep heeft Hij gebukt en Zich willen vernederen, om de deugden Gods te verheerlijken en Zijn volk te verlossen van schuld en straf, en weder in Gods gunst en gemeenschap te herstellen.

Geen man

'Ik ben een worm, geen man.' Geen man van eer en aanzien. Zijn gehele leven was Hij de man van smarten en verzocht in krankheden. Hij was veracht en wij hebben Hem niet geacht. Als wij Hem aanzagen was er geen gedaante nog heerlijkheid aan Hem. En wij achten dat Hij van God geplaagd, geslagen en verdrukt was.

Een smaad van mensen

'Een smaad van mensen.' Zo weinig was Gods Zoon in tel, dat Hij met smaad en hoon is overladen, ja, Zijn gehele leven heeft Hij van de mensen smaad en hoon ontvangen, en dat zowel in Zijn persoon als in Zijn ambten. Een smaad van mensen - de mens die eenmaal in het paradijs God beledigde, Zijn deugden schond, Zijn toorn opwekte en daardoor zich Gods rechtvaardig oordeel eeuwig waardig maakte. En opdat nu dezulken die het oordeel des doods hadden, te verlossen en wederom met God te verzoenen, zond de Vader Zijn Zoon, om te zoeken en zalig te maken wat verloren was. En in plaats Hem met vreugde te ontvangen, hebben zij Hem gesmaad, gehaat en gelasterd, en dat zonder oorzaak. Hem genoemd: vraat- en wijnzuiper, vriend van tollenaars en zondaren, in hun bitterste haat van Hem gezegd: 'Hij heeft de duivel', ja met stenen bedreigd, en Hem ten laatste met de misdadigers gerekend. Ze hebben Hem onteerd en gesmaad als de Hoogste Profeet en Leraar, Zijn woord miskend en weersproken. Hij heeft ten aanschouwe van het volk gestaan voor Annas en Kajafas - een smaad van mensen. Hij werd in Zijn aangezicht gespuwd en geslagen. Hij, de Reine, de Heilige, Die zeggen kon: 'wie overtuigt Mij van zonden?', Die de Weg, de Waarheid en het Leven was, over Hem werd het doodvonnis uitgeroepen: 'Kruis Hem, kruis Hem', zodat Hij die smartelijke, smadelijke en vervloekte kruisdood heeft ondergaan.

Veracht van het volk

'Een smaad van mensen en veracht van het volk.' Toen Hij daar hing als

de grootste misdadiger en de smaad moest aanhoren, zelfs van degenen die met Hem gekruisigd waren: 'Indien Gij Gods Zoon zijt kom af van het kruis, verlos uzelf en ons'. 'Een smaad van mensen en veracht van het volk.' Een worm, weerloos, hulpeloos. Andere dieren vluchten wanneer zij gevaar zien, maar een worm heeft geen verweer, geen wapens, geen stem om zijn nood bekend te maken. Hij moet zich laten vertrappen. Zo ook Christus als Borg, zodat Hij in waarheid zeggen kon: 'Is er een smart gelijk Mijn smart?' Zijn smart is zelfs voortdurend vermeerderd geworden, zelfs van Zijne vrienden. Een Judas, die Hem verried, een Petrus die Hem verloochende, Zijn discipelen, ze hebben Hem verlaten. En er was niemand die medelijden met Hem had. 'Veracht van het volk', dat Hem eens tot koning heeft willen maken en heeft uitgeroepen: 'Hosanna, gezegend is Hij, Die komt in de Naam des Heeren'. Nu samengekomen om Hem te bespotten en te verachten, omdat ze zich gestoten hebben aan de Steen des aanstoots, zodat van Hem gold: 'De smadingen dergenen die U smaden zijn op Mij gevallen'.

Het is een volk dat zich leert kennen alle verachting en eeuwige versmaadheid waardig, maar in plaats van verachting, nu waardig geacht en in Christus aangenomen, en in Hem lieflijk en dierbaar.

Eeuwige waardig en profijt

Dat alles heeft Christus niet voor Zichzelf geleden, maar het was tot een eeuwige waardig en profijt van de gevegenen des Vaders, voor wie Hij Borg geworden was bij de Vader. Dat volk dat krachtens de bondsbreuk in Adam waardig was om voor eeuwig gesmaad en veracht te worden, Gods gramschap dubbel waardig. Dat volk dat Hij nu van eeuwigheid heeft gekend en liefgehad, hetwelk Hij in de tijd wederbaart, Zijn Geest schenkt, hun ogen opent voor de diepte van hun ellende, zodat zij een droefheid en smart over de zonde krijgen en droefheid naar God. Het is een volk dat zich leert kennen alle verachting en eeuwige versmaadheid waardig,

maar in plaats van verachting, nu waardig geacht en in Christus aangenomen, en in Hem lieflijk en dierbaar. Hoewel in eigen oog zwart van de zonde, in Hem blinken zij nu van heerlijkheid, bekleed met de klederen des Heils en genoemd de Beminnden des Heeren. En dat als vrucht van het welbehagen Gods, door de vernedering van Sions lijdende Borg, die hier klagen moest: 'Versmaadheid scheurt en breekt Mijn hart vaneen'. Hij heeft de smaad en verachting van Zijn volk gedragen om dat smaad- en verachtingswaardige volk met eer en heerlijkheid te bekleden, zodat hen bereid is 'sieraad voor as, vreugdeolie voor treurigheid en een gewaad des lofs voor een benauwde geest'.

Toepassing

Hebt u uzelf leren kennen als dood- en doemwaardig voor God? Als beleedigers van Gods heerlijke en heilige deugden? Daarom waardig van God voor eeuwig vertrappt en vertreden te worden. Kent ge dat kruipen en worstelen onder God, dat zichzelf verfoeien in stof en as? En dat u een welgevallen gekregen hebt aan de straffen uwer ongerechtigheden? Het oordeel Gods aanvaardend, en iedereen nog wel zalig kon worden maar u niet meer, en het buiten hope werd. Welk een weldaad toen uw ogen ontsloten werden voor Hem, de Gegevene des Vaders, dat Lam dat geslacht is geworden van voor de grondlegging der wereld. Dat Hij is gekomen in de volheid des tijds, de toorn Gods tegen de zonde gedragen, als een worm vertreden, versmaad en veracht is geworden. Die Zich gesteld heeft in de plaats van Zijn volk. Wat wordt dan Zijn lijden en sterven noodzakelijk, wat wordt Hij dan beminnelijk en dierbaar voor een ellendig en nooddruftig volk in zichzelf, dat het leven in eigen hand heeft leren verliezen, wat krijgt dan zulk een Borg waarde, dat doet in heilige verwondering en aanbidding met de dichter uitroepen:

*Wie is aan onze God gelijk,
Die armen opricht uit het slijk?
Nooddruftigen, van elk verstoten,
Goedgunstig opheft uit het stof?
En hen, verrijkt met eer en lof,
Naast prinsen plaatst en wereldgrotten?*

Psalm 113:4

Brakel,

ds. T.M. van Dijk

Crematie - 100 jaar na het begin

In een eerste artikel hebben we gelet op de vraag wat crematie eigenlijk is, hoe het allemaal begonnen is op 1 april 1914 - nu dus bijna een eeuw geleden - en welke motieven er voor cremeren worden aangevoerd.

Ditmaal proberen we in te gaan op de vraag wat Gods Woord zegt over de rechte wijze van lijkbezorging en hoe onze houding moet zijn wanneer wij geconfronteerd worden met crematies.

Wat de Schrift zegt

Wat de eerste vraag betreft, kunnen we kort zijn: begraven is de enige manier waarop wij onze geliefde doden brengen naar hun laatste rustplaats op aarde. Alfred Levell, voormalig secretaris van de Gospel Standard Trust, heeft dat duidelijk aangetoond in zijn publicatie in het Engels "Crematie, niet voor christenen".

Het verbranden van een lijk gold als een straf op vreselijke zonden (Lev. 20:14 en 21:9; Jozua 7:25; zie ook Amos 2:1-2; 1 Kon. 13:1-3 en 2 Kon. 23:15-18)). Niet-begraven wordt in de Bijbel gezien als een schandelijke zaak. Dat geldt zowel in het Oude alsook in het Nieuwe Testament. Van oude tijden af is het volk dat naar Gods Naam genoemd wordt, begraven. Ook de Heere Jezus is die weg gegaan. Hij heeft daar Zelf van gesproken toen Hij Zich vergeleek met het tarwegraan dat in de aarde valt en sterft om vrucht te dragen.

De apostel Paulus gaat hierop door in 1 Korinthe 15, een buitengewoon belangrijk hoofdstuk in het licht van dit onderwerp (zie met name vers 42). Heel dit Schriftgedeelte verliest zijn betekenis bij een crematieoven of in een urnentuin. Het verbranden van een lichaam door middel van een proces dat gebruik maakt van vlammen, zuurstof en extreme hitte doet ons eerder denken aan het vuur van de hel.

Als het gaat om lijkbezorging zullen zij die de Heere vrezen geen andere weg begeren te gaan dan de weg van Gods Woord. Ook al is begraven worden als zodanig niet tot onze eer, het

is toch de weg die Sions Borg heeft willen gaan. In Zijn dood heeft Hij de schuld van Zijn volk betaald. In Zijn begrafenis heeft Hij hun graf geheiligd en gemaakt tot slaapsteden waarop zij zullen rusten tot de jongste dag. De graven van Gods kinderen zijn de kroondomeinen van Christus. Hij waakt over hun stof. En eenmaal zal Hij komen om de lichamen op te wekken die Hij kocht met Zijn dierbaar bloed.

Onze houding

Vanuit het bovenstaande mag duidelijk zijn dat wij ons verre moeten houden van een crematorium. Als een predikant meent dat hij aanwezig moet zijn bij een crematie om daar het Evangelie te laten horen, dan kunnen zijn motieven nog zo integer zijn, maar hij vergist zich schromelijk. Zijn boodschap wordt ontkracht. Hij hoort daar niet.

Dat laatste geldt trouwens voor ons allen. Wij kunnen door onze aanwezigheid of medewerking geen deel hebben aan dit door-en-door heidense gebruik. Wie zwijgt stemt immers toe? Nee, we willen niet ongevoelig zijn ten opzichte van hen die worstelen met de vraag of ze de crematie mogen bijwonen van een goede buur, een naaste collega of een nauwe verwant, bijvoorbeeld van een moeder, een broer of zelfs een eigen kind. We willen geen oordeel uitspreken over hen die toch gegaan zijn in het geval van een nauwe familiebetrekking. Het doet veel verdriet wanneer iemand weg moet blijven bij een bijeenkomst waarin op deze wijze "afscheid genomen wordt" van een overledene. Maar kunnen wij een ander besluit nemen wanneer vrienden of geliefden willens en wetens – soms dwars tegen hun opvoeding in – ervoor kiezen deze onschriftuurlijke weg te gaan?

Als het goed is, zal niemand van ons een mis willen bijwonen in een Rooms-Katholieke kerk. Onze Heidelbergse Catechismus stelt onomwonden dat de mis niet anders is dan een verloochening van het enige lijden en sterven van Jezus Christus, en een vervloekte afgoderij (Zondag 30). De mis

is een verminking van het Evangelie. Dat raakt de kern van de boodschap van vrije genade.

In het geval van crematie gaat het om een andere fundamentele waarheid van het christelijk geloof: de waarheid van de schepping en de wederopstanding der doden. Als de Schepper van hemel en aarde heeft de Heere recht op ons lichaam en onze ziel. De praktijk van cremeren staat daar volkomen haaks op. Crematie is een ontkenning van de schepping. Daarom moeten we er niets mee van doen (willen) hebben.

Geen meeleven?

Ongetwijfeld is het onze plicht mee te leven met een bedroefde familie. We mogen niet koud en onverschillig zijn. We zijn ook niet beter dan een ander. Maar wil dit zeggen dat wij ons medeleven alleen maar kunnen tonen door een crematie bij te wonen? Er zijn andere mogelijkheden om dit te doen.

We kunnen bijvoorbeeld gaan condoleren vóór de dag van de uitvaart. We kunnen schriftelijk ons hartelijk meeleven verwoorden. Ook kunnen we een rouwende familie ook naderhand bezoeken. Dat laatste zal zeker op prijs gesteld worden op het moment dat voor anderen het leven weer zijn gewone gang herneemt en een bedroefde weduwe of weduwnaar (of wie het ook betreft) achterblijft met gevoelens van verlies en eenzaamheid. Tijdens zo'n bezoek kunnen we proberen op een eenvoudig en liefdevolle wijze uit te leggen waarom wij niet aanwezig kunnen (of konden) zijn bij de crematie.

In het licht van onze belijdenis is het ons - net zo goed als voor Joden en moslims - onmogelijk een crematie bij te wonen of op enigerlei wijze onze medewerking te geven aan een gebeurtenis waarbij het lichaam van een mens wordt verbrand. We moeten ook in dit opzicht Gode meer gehoorzaam zijn dan de mensen. Kost ons dat vriendschap of klandizie, het zij zo. De gunst van de Heere moet ons meer waard zijn dan de gunst van mensen. Het zou trouwens best kunnen zijn dat onze uitleg begrepen of in ieder geval gerespecteerd wordt. Maar wat ook de uitkomst mag zijn, laat Gods Woord heerschappij hebben in ons leven, ook wanneer het zulke tere zaken betreft. Immers, "alle vlees is als gras, maar het Woord onzes Gods bestaat in der eeuwigheid!"

(slot)

Krabbendijke,

ds. C. Sonneveld

De chronologie van de drie stukken in de Heidelbergse Catechismus

De Gereformeerde geloofsleer

Om aan te tonen dat we met het standpunt van de chronologie in de drie stukken geen afwijkende gevoelens invoeren ten opzichte van de oorspronkelijke bedoeling van de opstellers, verwijs ik naar het boekje van prof. A. Baars: "De eenvoudige Heidelberger...!" Daarin laat hij Ursinus aan het woord:

'De kennis van de ellende is hoogst nodig, niet omdat zij enige troost in haarzelf bevat (want zij is in tegenwoordig niet anders dan tot verschrikking en vervaarnis voor de zondaar!), maar om deze reden: (...) Zij wekt in ons een begeerte op om verlost en getroost te worden. Want zoals bekendheid met de ziekte bij de zieke een begeerte naar de medicijnen opwekt, terwijl daarentegen het niet-beseffen der ziekte de zieke naar geen dokter doet omzien; zo staat het nu ook met de zondaar, die zijn ellende niet kent en gevoelt; zo iemand begeert noch zoekt, veel minder verkrijgt hij zijn verlossing. Want God geeft Zijn weldaden uitsluitend op een ernstig en volhardend gebed, zoals de Zaligmaker zegt, Mattheüs 9:12: 'Die gezond zijn, hebben den medicijnmeester niet van node, maar die ziek zijn'.

We verstaan onder de chronologie dus niet een starre systematiek, waarbij het ene wordt beëindigd als het andere begint.

We zouden liever spreken van een dynamische chronologie.

Om te weten hoe het werd geïnterpreteerd door de uitleggers van de HC na Ursinus, behoeven we maar de op dit citaat volgende zin te lezen in het boekje van ds. Baars. Daar staat:

'Tot ver in de 20^e eeuw is dit de algemeen geaccepteerde uitleg van dit scharnierpunt in de Heidelbergse Catechismus. Voor zover ik (Baars) heb kunnen nagaan, aanvaardden alle predikanten tot aan de Tweede Wereldoorlog vrijwel zonder uitzondering dat dit de betekenis is van Zondag 1, vraag en antwoord 2'.

We laten enkele predikanten uit ons kerkverband aan het woord.

Ds. G.H. Kersten zegt in zijn verklaring van Zondag 2: 'En nu is het niet zo, dat eerst degenen, die tot God bekeerd worden, enige jaren in de ellende verkeren, dan in de verlossing zich beroemen om dan het overige van hun leven in dankbaarheid door te brengen; nee, zo werkt God deze stukken niet. Waar Hij 't ene geeft, daar schenkt Hij ook 't andere'.

Daaruit blijkt dus dat de chronologie van de drie stukken niet zó opgevat moet worden alsof het drie afzonderlijk stukken zijn, waarbij het ene plaats maakt voor het andere en het eerste dan voorgoed is afgesloten. In de korte beschrijving die daarop volgt, geeft hij echter duidelijk aan hoe de kennis van de ellende de weg baant tot de verlossing.

Ds. G. van Reenen vergelijkt vraag en antwoord 2 met een handwijzer. 'Vanzelf vraagt u al dadelijk: Waarheen hij wijst? En dan moet ons antwoord zijn: Hij wijst in de eerste plaats naar een diepe kuil. Het is de kuil van ellende. Hoe groot mijn zonde en ellende zijn. Maar daar wil de mens juist niet aan. Hij heeft er een afkeer van. Hij wil van zijn zonde en ellende liever maar niet horen. Zo komt het nu dat er duizenden 'wegwerkers' (als ik die mensen zo eens noemen mag) op kansels en leerstoelen doende zijn om de weg naar de troostbron om te leggen. Men wil getroost leven en zalig sterven, zonder kennis van zijn ellendestaat. Toch gaat dat niet! Nee, kind, die donkere diepte moet u in en door. Daar, in die diepte ontstaat, door de werking van Gods Geest, dat leedwezen.

Daar leert u met Efraïm op de heup kloppen. In die diepte wordt de tollenaarsbede geboren (...). Wel wordt niet elk kind even diep ingeleid'.

Iets verder schrijft Van Reenen: 'Zie daar geliefden. Deze drie stukken moeten worden gekend. Het eerste drijft ons tot de troostbron. Het tweede opent de troostbron. Het derde doet ons drinken uit de troostbron (...). Hier is het dus niet: wat de één van voren leert, leert de ander van achteren'.

We laten ook nog ds. A. Vergunst aan het woord: 'Maar dan ook, dat wij die drie stukken moeten kennen in de orde, waarin deze ons hier worden voorgehouden. Nee, laten wij niet over het eerste heengaan om ons haastig tot het tweede te begeven, of het derde te veronachtzamen, als zou het tweede ons het voornaamste zijn (...). En laat ons de orde, zoals die ons naar de Schrift is voorgehouden, ook dienaangaande mogen vasthouden. De Heere werkt in het leven van Zijn volk naar een schriftuurlijke orde. Wij moeten die orde niet veronachtzamen en het een of het ander van zijn plaats willen dringen'.

We verstaan onder de chronologie dus niet een starre systematiek, waarbij het ene wordt beëindigd als het andere begint. We zouden liever spreken van een dynamische chronologie. Het beginpunt is wel ellendekennis. Maar daarin is tevens reeds een opzien tot God en een hunkering naar verlossing. Daarin is tevens reeds een beginpunt van de

dankbaarheid, als zo'n ellendige de Heere erkent, dat hij nog niet in de hel ligt.

Alle drie de stukken nemen toe in omvang en diepte, naar dat het God behaagt Zijn kind te onderwijzen. De kennis van de ellende begint in de wedergeboorte, maar neemt gedurende het leven steeds toe en is het grootst bij het afleggen van de oude mens. De kennis van de verlossing is bij de wedergeboorte slechts een vonk van hoop. Anders zou de ellendekennis in de wanhoop brengen.

Die kennis van de verlossing neemt toe naarmate de Heere onderwijst in de weg der verlossing en de Persoon van de Verlosser gaat ontdekken. Die kennis van de verlossing is het grootst bij het naderen van de Jordaan van de dood. Ook daarin is de Heere vrij in de mate waarin de ziel daarin wordt onderwezen.

De kennis van de dankbaarheid is bij de wedergeboorte als de binnenste cel van een zaadje. Het kan onmogelijk zeggen dat het Gode voor zulk een verlossing dankbaar is. Maar het beginsel is er. En naarmate ellende en verlossing gekend worden, groeit en verdiept het leven der dankbaarheid, totdat het een rijpe vrucht geworden is, die van zwaarte laag bij de grond hangt.

In de waarneming van de ziel lijkt het vaak anders door duisternis en ongestalten. Maar ten diepste nemen de drie stukken gedurende het leven van de christen alle drie toe.

Een paar eenvoudige voorbeelden kunnen dat duidelijk maken.

Een graankorrel bevat, als die gezaaid wordt, in zich de wortel, de stengel en de aar. Hoewel alle drie de bestanddelen in de korrel zijn, is het toch onmogelijk dat eerst de aar tevoorschijn komt. Eerst sterft de korrel en gaat wortelen naar beneden, dan spruit de stengel als groen kruid naar boven en ten slotte komt er de aar in, waarin het koren rijpt. Die orde is niet om te keren.

Een sprekend voorbeeld is ook de eikel. Die bevat in zich de wortel, de stam en de kruin van de eikenboom. Toch ontstaat eerst de wortel, dan de stam en dan de takken met de nieuwe eikels. De wortel, de stam en de kruin blijven groeien en worden zinnebeelden van vastheid en zekerheid. Maar de orde is onomkeerbaar.

(wordt vervolgd)

Stolwijk, ds. G. Hoogerland

Ralph Erskine
1685-1752

De vrijmacht van Gods genade bewonderen

Naar Zijn voornemen geroepen te zijn, wijst aan het bijzondere van de roeping, niet alleen, dat het een bijzondere, inwendige roeping is, die bepaald is door het bijzonder voornemen van God, in onderscheiding van de uitwendige roeping, die velen hebben die toch de bekering missen; maar het is een roeping die de uitverkorenen bijzonder eigen is. Het is een roeping die aan de verkiezing zo vast verbonden is, dat zij, die zo geroepen zijn, even zeker kunnen zijn van hun verkiezing van eeuwigheid, als van hun roeping in de tijd.

O vrienden! laten wij de vrijmacht van genade bewonderen in deze inwendige roeping aan sommigen te schenken, en niet aan anderen. Zeker, zij, die zo inwendig en krachtadig geroepen zijn, die kunnen nooit genoeg die God liefhebben en prijzen, die deze bijzondere genade aan hen heeft geschonken. Laten zij, die nog alleen uitwendig geroepen zijn, zoals allen zijn tot wie het Evangelie komt, naarstig luisteren naar die uitwendige roeping en niet rusten totdat zij genade krijgen, die te beantwoorden, door tot Christus te komen.

Deze uitwendige roeping is toch het middel tot de krachtadige. Laten zij zich daarom niet bemoeien met het voornemen van God, voordat zij ertoe gebracht zijn de roeping van het Evangelie te beantwoorden. Want dit is de regel die u volgen moet, omdat het voornemen van God een verborgen zaak is, die niet wordt bekend gemaakt, zolang u de uitwendige regel niet hebt gevolgd. Het aanbod van het Evangelie is aan allen: 'Die wil, die kome.' Indien u uzelf, door uw ongeloof, niet van deze openlijke roeping en nodiging uitsluit, zult u nooit van enig verborgen besluit worden uitgesloten. Want zodra uw hart voor Christus opengaat, ontsluit zich het besluit ten gunste van u. Wees daarom vlijtig in het gebruik van de Evangeliemiddelen, die strekken om het hart voor Christus te openen. Goed, zegt u, maar als God mijn zaligheid niet heeft besloten, dan zal mijn hart nooit voor Christus worden geopend en waartoe zou ik dan de middelen gebruiken? Het voorgaande is wel waar, maar de gevolgtrekking is ongerijmd! U kunt evengoed zeggen: Als God heeft besloten, dat ik niet langer zal leven, dan zal ik sterven; waarom zou ik dan nog langer eten of drinken of levensmiddelen gebruiken? Ik houd het ervoor, dat u niet zo dwaas zult redeneren in betrekking tot het leven van uw lichaam en waarom zou u zich dan zo door de duivel laten bedriegen, dat u het leven van uw ziel tot in alle eeuwigheid zou vermorsen?

Ralph Erskine

Promotie ds. Golverdingen

ds. M. Golverdingen

DV 4 maart is een bijzondere dag voor onze ambtsbroeder ds. M. Golverdingen. Hij hoopt dan zijn proefschrift *'Vernieuwing en verwarring. De Gereformeerde Gemeenten 1946-1950'* te verdedigen. Dit tot verkrijging van de graad van doctor in de godgeleerdheid aan de Theologische Universiteit van de Christelijke Gereformeerde Kerken te Apeldoorn. Uit meeleven met onze broeder en de zijnen willen we onze lezers kennis laten maken met een samenvatting van zijn kerkhistorisch onderzoek en zijn daarbij gevoegde stellingen.

Hiermee willen we ook ons respect tot uitdrukking brengen, dat zijn jarenlange studiezijn op deze manier mag worden bekroond. Hierbij onze hartelijk felicitatie na-

mens de lezers van ons kerkelijk blad!

Door zijn kwetsbare gezondheid moest er met de datum wat geschoven worden. Maar nu mag het door Gods goedheid dan toch zo ver zijn. Ook het onderwerp moest beperkt worden. Zijn oorspronkelijke voornemen ook de periode van 1950-1953 bij zijn wetenschappelijk onderzoek te betrekken kon helaas niet uitgevoerd worden. Zeer tot zijn spijt, want we weten hoe zorgvuldig hij te werk wil gaan. Op de inhoud van de dissertatie zal ds. J.J. van Ekeveld in De Saambinder in een latere fase ingaan. We hopen op een gezegende mid-dag in Apeldoorn!

v. A.

STELLINGEN

behorende bij het proefschrift van M. Golverdingen, te verdedigen op dinsdag 4 maart 2014 aan de Theologische Universiteit van de Christelijke Gereformeerde Kerken te Apeldoorn

1.
De officiële koers van de Gereformeerde Gemeenten ten aanzien van de emigratie-beweging in de tweede helft van de jaren veertig van de twintigste eeuw moet als positief worden gewaardeerd.

Contra: Enne Koops, *De dynamiek van een emigratiecultuur*, 2010, blz. 175, 176.

2.
De Indonesische kwestie in de jaren 1946-1950 functioneerde als katalysator in het proces van vernieuwing dat zich met name in het jeugdwerk van de Gereformeerde Gemeenten voltrok.

3.
Omdat theologische zelfcontrole niet de sterkste zijde was van R. Kok, was zijn drang tot publiceren in de jaren 1946-1950 binnen de Gereformeerde Gemeenten een belangrijke factor in het complex van moeilijkheden, waarin hij verwickeld raakte.

4.
De verklaring van G.H. Kersten op de classis Barneveld van 1 juni 1948 over het aanbod van genade maakte het R. Kok mogelijk predikant in de Gereformeerde Gemeenten te blijven, al was hij door Kersten op een aantal punten in zijn prediking gecorrigeerd en was een fors aantal geprononceerde uitspraken door hem herroepen.

5.
Kerkelijke conflicten zoals in de Gereformeerde Gemeente van Veenendaal in de jaren 1948-1950, kunnen als regel worden herleid tot een gebrek aan goede communicatie of het niet of onvoldoende praktiseren van de heiligmaking.

6.
Het kerkrechtelijk denken vanuit de regels van de Dordtse Kerkorde vertoonde in de jaren 1948-1950 in de Gereformeerde Gemeenten een ongekend diepe inzinking. De onkerkrechtelijke behandeling van R. Kok door de Generale Synode in 1950 was daarvan een voorbeeld.

7.
De schorsing van R. Kok door de Generale Synode in 1950 berustte op een betreurenswaardig misverstand ten aanzien van het begrip belofte, dat verschillend werd geïnterpreteerd door hem en door de Synode.

8.
Het besluit van de Generale Synode van 1950 om de door M. van de Ketterij geïnstitueerde tweede gemeente te Veenendaal op te nemen binnen het kerkverband van de Gereformeerde Gemeenten, werd gedragen door een zich ontplooiend subjectivisme.

9.
De algemene genade (*gratia commu-*

nis) staat niet geheel los van Christus. Dat laat zich niet met G.H. Kersten in zijn *Gereformeerde Dogmatiek* (I, blz. 106-107) logisch beredeneren, maar vraagt met Joh. Calvijn in zijn *Institutie gelovige gehoorzaamheid aan het Woord* door ervan af te zien op alle vragen een voor ons menselijk denken bevredigend antwoord te formuleren. Vergelijk voor de vindplaatsen bij Calvijn J. Douma, *Algemene genade*, 1966, blz. 216-222.

10.
De uitroep in 1 Kor. 1:12c.: 'En ik van Christus' moet worden gelezen als de presentatie van een werkelijke partij in de gemeente. Contra: R. Dean Anderson, *1 Korinthiërs*, 2008, blz.42.

11.
Het is onjuist in het verzoek van Mozes aan Hobab (*Numeri* 10:31) een symptoom te lezen van ongelof of kleingelof. Contra: A. Noordzij, *Het boek Numeri*, Kampen, 19572, blz. 113.

12.
De Heidelbergse Catechismus als leerboekje voor de catechisatie, met een hedendaagse didactische vormgeving van de kernen daarvan, verdient in de catechese grote aandacht en heeft ook historisch gezien voorkeur boven het overigens zeer te waarderen boekje *Voorbeeld der Goddelijke Waarheden* van A. Hellenbroek.

Samenvatting proefschrift M. Gol-verdingen 'Vernieuwing en verwar-ring. De Gereformeerde Gemeenten 1946-1950'

Deze studie geeft een helder beeld van de geschiedenis der Gereformeerde Gemeenten van 1946-1950. Op basis van grotendeels onbekende bronnen beschrijft de auteur allereerst een tiental nieuwe ontwikkelingen, zoals de landelijke verspreiding van de brochure De Jeugd in nood, de verschijning van het jongerenblad Daniël, het ontstaan van een drietal nieuwe landelijke organisaties, alsmede de uitgave van het kinderblad De Kleine Gids en de preken-serie Uit den Schat des Woords. De schrijver plaatst de onderzoeksgegevens tegen de achtergrond van het tijdsbeeld van die jaren: de wederopbouw, de doorbraakgedachte, de militaire inzet in Indonesië, de migratie naar Canada.

Bij de vele activiteiten - opvallend met name was de uitbouw van het verenigingsleven - ontbraken spanningen niet geheel. Alle lijnen kwamen samen op de vergadering van de classis Barneveld, gehouden op 1 juni 1948. Een confrontatie daar tussen ds. G.H. Kersten en ds. R. Kok eindigde in een verzoening. In Veenendaal, de gemeente die Kok diende, bleef een tegenstelling bestaan over leer en prediking, die begin 1949 leidde tot een breuk. De studie biedt een analyse van de problemen, die bijdraagt tot de vergroting van het inzicht in kerkelijke conflicten.

De minderheid in de gemeente Veenendaal ging over tot het beleggen van eigen kerkdiensten aan de Kegelbaan. De kwestie beheerste de Generale Synode in de zomer van dat jaar. De situatie werd nog complexer toen een predikant tegen het besluit van de

Synode in een tweede gemeente te Veenendaal institueerde. Het Curatorium nam vervolgens het initiatief om een buitengewone Generale Synode bijeen te roepen, die op 11 en 12 januari 1950 bijeenkwam.

Dit onderzoek biedt een uitvoerige, zorgvuldige reconstructie van deze Synode, gegrond op nieuwe bronnen. De behandeling van een door de classis Dordrecht ingediende klacht over leer en prediking van ds. Kok leidde tot de schorsing van de predikant. Hij zou zich schuldig hebben gemaakt aan de 'vereenzelviging van de beloften met het aanbod van genade'. In het slothoofdstuk van deze studie vergelijkt de auteur de commentaren op deze uitspraak van de zijde van de Generale Synode en die van de Veenendaalse predikant. Hij constateert dat er sprake was van een betreurenswaardig misverstand.

Even maar...

Rechtvaardigen

De scheidslijn wordt al duidelijk. In het bevoorrechte Galiléa komt openbaar wie in waarheid een volgeling is van de Middelaar en wie een meeloper is, die na kortere of langere tijd zich afwendt. Het ware Godswerk komt immers in de vruchten openbaar: de verootmoediging over de zonde en de levensband met de Zaligmaker. Het rechtvaardigen van God en het hongeren naar de HEERE, onze Gerechtigheid.

Men heeft de prediking van Johannes de Doper (aan)gehoord. Scherp en eerlijk als het om de zonde gaat. Helder als het om de heenwijzing naar het Lam gaat. Maar... deze prediking stond hen niet aan. Daarom probeerde men wat in de prediker te vinden. Ze richtten zich op zijn persoon en zijn manier van doen. 'Die Doper leeft als een kluzenaar, hij eet sprinkhanen net als de allerarmsten en ook wilde honing. Net als de dieren. En hij ziet er ook zo vreemd uit. Hij heeft de duivel

(Matth. 11:18). Hij preekt alsof het een begrafenisdienst is. Zó droevig hoeft het toch niet?' Het leven onder de bediening van de woorden Gods werd door hen als kinderspel beschouwd (vs. 16).

De Zoon des mensen, de Zoon van moeder Maria dus, afkomstig uit Galiléa, leefde anders. Zijn levenswijze was gewoner, net als ieder ander. Maar Zijn boodschap zinde hen ook niet. In plaats van een begrafenisdienst leek Zijn optreden wel op een bruiloft. De bruiloft van het Lam, inderdaad. 'Het Koninkrijk der hemelen is gelijk een zeker koning, die zijn zoon een bruiloft bereid had...' Men vroeg zich af: Maar zó gemakkelijk gaat dat toch niet? Er was inhoudelijk niets tegen in te brengen. Men voelde wel dat Hij de waarheid sprak. Maar die waarheid wilde men niet horen. Ook bij de Zoon des mensen ging men wijzen op Zijn doen en laten. 'Heb je dat gezien? Hij eet en drinkt met... hoeren en tollenaars. Zeg mij wie uw vrienden zijn, dan zal ik zeggen wie u bent. In dat ge-

zelschap voelt Hij Zich thuis! Hij is een vriend van hoeren en tollenaars, een vraat en wijnzuiper (vs. 19). Dan is het toch duidelijk dat Zijn boodschap niet deugt?'

Er waren ook anderen. Nieuwgeboren kinderen die hartelijk bogen onder de veroordelende prediking van de Doper. Maar ook onder de lokkende prediking van de Zaligmaker. Onder vloek en zegen. Daarom klinkt in dit verband: 'Doch de Wijsheid is gerechtvaardigd geworden van Haar kinderen' (Matth. 11:19b). Met de Wijsheid bedoelt Christus Zichzelf. Denkt u maar aan Spreuken 8, waar gesproken wordt over de eeuwige Wijsheid. En Spreuken 9 over de opperste Wijsheid. Deze kinderen worden het hartelijk eens met de Wijsheid, geopenbaard in het beschreven en vleesgeworden Woord. 'Uw doen is rein, Uw vonnis gans rechtvaardig' is en blijft de taal van hun hart.

Ook van uw hart?

v. A.

Het gezin als kleine kerk

De stichting 'In het spoor' heeft besloten tot het uitgeven in hedendaags Nederlands van het zeer lezenswaardig werk van ds. Petrus Wittewrongel: "Christelijke huishouding". Dr. J. A. Bunt heeft de hertaling verzorgd, bijgestaan door de Neerlandicus R. Mulder. Prof. dr. W.J. op 't Hof heeft een gedegen inleiding van 40 bladzijden toegevoegd over het leven en werk van Wittewrongel. Het eerste van de vijf delen verscheen onlangs. Naar verwachting zal elk volgend deel telkens een halfjaar tot een jaar later verschijnen.

In deze hernieuwde uitgave heeft men het geheel goed overzichtelijk gemaakt door de uitvoerige stof te verdelen in zes hoofdstukken, die bij elkaar weer onderverdeeld zijn in eenenvijftig paragrafen.

Het eerste hoofdstuk handelt over het huwelijk. Daarin wijst Wittewrongel aan 'hoe voortreffelijk en uitnemend die staat door God is ingesteld om de huisgezinnen van de mensen van het begin van de wereld tot het einde toe op te richten en te bevestigen'. Beharigenswaardige dingen worden onder onze aandacht gebracht. Zo wijst hij er op hoe men een gewenste wederhelft kan vinden. Hoe belangrijk is het om te letten op de naam, die iemand heeft. Maar ook op de ogen, die als een spiegel zijn. Daarnaast op de wij-

Ernstig wordt gewezen op de noodzaak van huisgodsdienst oefeningen.

ze waarop men met zijn woorden omgaat. En daarnaast moet men letten op de vrienden die men heeft. Ook wijst de schrijver op de kleding. 'Want een onzedelijk gewaad, de pronk en praal in de kleding, openbaart menigmaal een lichtvaardig en een hovaardig hart. Bovenal moeten wij in het gebed tot God gaan en van de hemel bijstand, raad en hulp zoeken'.

In het tweede hoofdstuk benadrukt Wittewrongel de trouw die man en vrouw elkaar schuldig zijn. Op een ernstige wijze wordt gewaarschuwd tegen de zonde van overspel. Een overspeler of overspeelster beledigt in de eerste plaats God, Die de Insteller is van het huwelijk. Bovendien kwetst men de naasten die er direct bij betrokken zijn, maar ook wordt een smet gelegd op de gehele gemeente, zodat de Naam des Heeren ontheilgd wordt. Maar 'allermeeest benadelen zij zichzelf, en wel daarin dat zij hun eigen lichamen en zielen verontreinigen en zich zo van hun tijdelijk en eeuwig welvaren beroven'.

Het derde hoofdstuk behandelt nauwgezet de plichten van man en vrouw. Vanuit Gods Woord wordt de man erop gewezen 'hoe hij zijn liefde op de juiste wijze moet inrichten en hoe hij in zijn gehele omgang moet laten blijken dat hij zijn huisvrouw in achtung en waarde houdt'. Anderzijds wordt geleerd dat de eerste taak van de vrouw is bijzondere behulpzaamheid te bewijzen aan haar man.

Wittewrongel beschrijft heel concreet hoe die behulpzaamheid bewezen kan worden. Juist voor onze tijd zo ontzettend belangrijk! De raad die hij op grond van Gods Woord geeft, staat haaks op de levenswijze van onze tijd, en helaas ook van onze reformatische gezindte, waar zoveel vrouwen en moeders hun eerste taak menen te vinden in een baan buitenshuis.

Het vierde hoofdstuk handelt over de plichten van ouders en kinderen. Breedvoerig gaat de schrijver in op een Bijbelse opvoeding in de vreze des Heeren. We lezen: 'De ouders moeten ook profeten in hun huizen zijn (...). Er zou veel voor te zeggen zijn hoe wij onze kinderen behoren

te onderwijzen in de kennis van de Christelijke religie; hoe wij deze al vroeg een voorbeeld der gezonde woorden hebben voor te houden en in het lezen van de Heilige Schrift te oefenen; hun godsdienstonderwijs te geven en persoonlijk te onderwijzen aangaande de wonderlijke wegen en werken des Heeren, van de verborgenheid der godzaligheid en wat er meer aan godzalige oefeningen in een Christelijk huisgezin zijn'. Dit enkel citaat mag ouders nieuwsgierig maken om van zijn vele raadgevingen kennis te nemen!

In het vijfde hoofdstuk gaat de schrijver in op de plichten van dienstknechten en dienstmaagden en hun meesters. Voor onze tijd worden nuttige lessen gegeven met betrekking tot werkgevers en werknemers. Zo moeten 'meesters hun dienstknechten niet al te veel toegeven en niet al te gemeenzaam met hen zijn. (...) Want degenen die onder hen zijn, zouden vrijpostig kunnen worden en menen dat zij huns gelijke zijn'.

Anderzijds worden dienstknechten opgewekt om hun dienst bij God aangenaam te maken. 'Zo was de dienst van Jozef in het huis van Potifar. Op zulke dienstknechten zou men zich alleen kunnen verlaten'.

Tenslotte wordt in het zesde hoofdstuk gewezen op de besturing van het huisgezin. Ernstig wordt gewezen op de noodzaak van huisgodsdienst oefeningen. Nog ernstiger op de noodzaak van de ware godzaligheid, als vrucht van wedergeboorte.

Van harte bevelen wij dit standaardwerk aan tot lezing in ieder huisgezin en sluiten we aan bij de wens van de schrijver: 'Opdat alzo onze huisgezinnen als kleine gemeenten Gods een andere gedaante krijgen en de eer van de grote Naam van onze God, de stichting van deze bloeiende gemeente en de zaligheid van onze zielen ten hoogste bevorderd moge worden'.

**N.a.v. "Christelijke huishouding",
Petrus Wittewrongel;
uitg. Landelijke Stichting ter
bevordering van de Staatkundig
Gereformeerde beginselen,
Wijk en Aalburg, vijf delen van
circa 600 pagina's per deel,
ISBN 9789077530115;
tel.: 0418-671790
(bgg: 0416-693844),
e-mail: inhetspoor@kliksafe.nl.
(niet verkrijgbaar via de boekhandel); prijs totaal € 249,-.**

De Valk-Wekerom, ds. B.J. van Boven

Op de orgelbank

Het was op Nieuwjaarsdag. Ze drukten elkaar de hand. "Sterkte komend jaar met je taak in de eredienst", zei de dominee tegen de organist. Hij keek de speelman doordringend aan. "Je hebt een grote invloed. Je kunt dingen bederven, maar ook goedmaken".

Elke zondag staan ze er voor. De mannen - en soms vrouwen - die de gemeentezang in goede banen proberen te leiden. De voorbereiding is, als het goed is, thuis begonnen. Organisten moeten immers studeren en niet op hun routine drijven. Daar heeft de gemeente snel genoeg van.

Om zich goed voor te bereiden heeft de organist het psalmbriefje nodig. Hopelijk komt het nergens meer voor dat hij het onderaan de orgeltrap vindt en nog slechts tien, vijftien treden de tijd heeft om erover na te denken. Fijn als het psalmbriefje - indien mogelijk - uiterlijk op vrijdagavond beschikbaar is.

De psalmen geven al een richting aan,

maar het is prettig als ook het Schriftgedeelte op het briefje staat. Het is een kleine moeite voor de predikant of ouderling. Het geeft de organist nog meer stof voor inspiratie.

De voorbereidingen beginnen met het kwartiertje voor de dienst. Hoe vul je dat? Die vraag wordt prangerender naarmate de organist langer in dienst is. Vaak zal hij kiezen voor een psalm van het briefje, maar dat hoeft niet. Ook een zelfgekozen psalm die aansluit bij het Schriftgedeelte kan als inleidend orgelspel dienen.

De zichzelf respecterende kerkorganist zal graag een ruime voorraad bladmuziek hebben. Gelukkig verschijnt er de laatste jaren veel bruikbare koraalmuziek in diverse stijlen, van barok tot romantiek. Bladmuziek is echter duur. Een bundel met enkele psalmbewerkingen kost gauw tien euro. Daar kan de organist twee, drie zondagen mee vooruit. Op jaarbasis is er dus veel geld mee gemoeid. Daarom is het redelijk dat de organist een vergoeding krijgt. Niet als belo-

ning, maar als tegemoetkoming in de aanschaf van muziek.

Sommige organisten spelen weinig van blad, improviseren veel. Toch niet uit gemakzucht, hopelijk? Er ligt namelijk een gevaar op de loer. Wie het improviseren onvoldoende beheerst, glijdt al snel af naar fantaseren, waarbij vaste deuntjes en riedeltjes eindeloos voorbij komen. Een goede manier om beter te leren improviseren is veel ambachtelijke koraalmuziek spelen. Dan doe je echt ideeën op.

Het kwartiertje voor de dienst heeft tot doel de gemeente 'ontvankelijk' te maken voor de Woordverkondiging. Elke organist die dit hooggestemde ideaal tot zich door laat dringen, zal graag verzorgd en herkenbaar orgelspel laten horen. Dat is niet gebonden aan één bepaalde stijl. Spelen naar het hart van Jeruzalem kan op verschillende manieren. Als de gemeente maar wordt meegenomen op de vleugels van de muziek naar de woorden van de psalm. Zo kan het orgelspel voor de dienst functioneren als een preek vóór de preek.

Tijdens de dienst heeft de organist de taak de psalmen te voorzien van een passend, uitnodigend voorspel, zodat de gemeente zin krijgt om te zingen. De tekst is daarbij de leidraad. Psalm 51, 'Genâ, o God, genâ, hoor mijn gebed', vraagt om een zacht, ingetogen voorspel. Psalm 19, 'Het ruime hemelrond', verdraagt een stevige, stoere inleiding. Ook tijdens de begeleiding van de samenzang mag de gemeente dit verschil horen. Die begeleiding moet sturend en stuwend zijn. Sturend om de achteraancomers te manen tot doorzingen en de jagers af te remmen. Stuwend om, zo mogelijk, iedereen erbij te betrekken.

Dit vraagt van de organist niet alleen kennis van de psalmen, ook van zijn instrument en van registratiekunst. De praktijk leert dat de gemeente er op gaat reageren als de organist duidelijk het verschil tussen een klaagen en een lofpsalm laat horen.

Tijdens het uitleidend orgelspel zal de organist bij voorkeur kiezen voor een psalm die tijdens de preek is geciteerd of aansluit bij de inhoud ervan. Ook dit vraagt zorgvuldigheid. Het zijn de laatste klanken en woorden die als een handje zaad worden nagestrooid. Mooi als de broeders in de consistorie opmerken: 'Je kunt horen dat de organist goed heeft geluisterd'.

(wordt vervolgd)

Woudenberg,

E. van Dijkhuizen

Spelen naar het hart van Jeruzalem is gelukkig niet gebonden aan één bepaalde stijl. Foto: Het BAG-orgel in de Elimkerk te Amersfoort.

Verslag Generale Synode 2013

In vroeger tijden werden in ons land ten tijde van epidemieën of in tijden van oorlogsgevaar, dan wel andere bedreigingen boete- en bededagen gehouden. Alle openbare vermaken waren dan gesloten en men kwam in groten getale naar de kerk.

De prediking van deze dag stond dan in het teken van de nood waarin ons land zich bevond met een erkennen en belijden dat de toorn Gods op ons rustte vanwege de zondes Schuld. Ernstig werd men opgeroepen tot waarachtige bekering met de bede of de Heere Zijn toorn wilde afwenden en Zijn zegen over ons volk wilde doen ervaren. In dat licht werd aan het einde van de laatste zittingsdag op onze Synode ook gesproken over een te houden boetedag.

Maar eerst stond de Synode nog uitvoerig stil bij het opstellen van een protocol bij seksueel misbruik in kerkelijke en/of pastorale gezagsrelaties. De Synode achtte het van groot belang dat er sprake dient te zijn van een duidelijke en transparante regeling, binnen de kaders van de Dordtse Kerkerde. Na bespreking besluit de

Synode af te zien van het instellen van een eigen meldpunt voor seksueel misbruik binnen de kerk, omdat er in eigen kring reeds voldoende professionele hulpverlening beschikbaar is. Wel komt er een adviescommissie van deskundigen, die ook in de preventieve sfeer advies en voorlichting zal geven. Het Deputaatschap Kerkelijke Dienstverlening zal een en ander in overleg met het Deputaatschap Kerkrecht in een definitief protocol vastleggen en naar de kerkenraden communiceren.

Dan wachtte ten slotte nog het opstellen van een kanselboodschap en het vaststellen van een boetedag in het licht van de nood van onze tijd. De behoefte hieraan was in oktober vorig jaar al uitgesproken tijdens de bespreking van het rapport "Kerk-zijn in een seculiere samenleving".

Op voorstel van het moderamen werd zondag 11 a.s. mei daartoe aangewezen. De Synode machtigde na bespreking het moderamen tot het vaststellen van de kanselboodschap. Deze zal in de morgendienst van de boetedag in alle gemeenten worden voorgelezen. De prediking zal die dag dan ook in dat licht staan. Op verzoek

van de Synode zal de preses, ds. J.J. van Ekeveld, een preek beschikbaar stellen voor de leesdienst op die dag. Het rapport "Kerk-zijn in een seculiere samenleving" zal in samengevatte vorm ook ter beschikking komen voor kerkenraden en belangstellende gemeenteleden.

Bij de sluiting sprak ouderling G. H. Verweij van 's-Gravenhage nog een enkel woord van afscheid. Hij mocht veertien keer aan een GS deelnemen. Hij bedankte voor de broederlijke toegenegenheid. Bij alles wat er omgaat, aldus Verweij, blijft dit de troost dat de Koning van de Kerk over Zijn Kerk waakt.

In zijn slotwoord sprak de preses ds. Van Ekeveld zijn blijdschap uit over de wijze van vergaderen in deze vijf zittingsdagen. Het was de onverdiende goedheid Gods over ons, aldus de preses.

De noden en zorgen zijn vele, maar de Kerk ligt in de doorboorde Middelaarschanden van Christus onwankelbaar vast. De kerkenraad van Utrecht, de hulpkoster, de helpsters, alsook de organist werd hartelijk dank gezegd. De tweede voorzitter, ds. A. Schreuder, besloot de vergadering met een dankwoord aan de preses, liet psalm 79:4 en 7 zingen en eindigde met gebed. Zo kwam er een einde aan intensieve, maar goede synodedagen. Het betaamt ons dan ook in Hem te eindigen.

(slot)

Meliskerke,

ds. G.J.N. Moens

Zo kwam er een einde aan intensieve, maar goede synodedagen. Het betaamt ons dan ook in Hem te eindigen.

Alternatieve geneeswijzen

Bijwerkingen reguliere geneeskunde

'Huisartsen gooien je letterlijk vol met medicijnen. Kijk eens naar de bijwerkingen. De moed zakt in je schoenen.'

'We zijn erg bang geworden van de reguliere geneeswijze met alle bijverschijnselen. Onze huisarts zegt zelf dat er meer mensen in de ziekenhuizen worden opgenomen vanwege de bijwerkingen, dan van de kwaal zelf. Dit zegt ons genoeg!'

Diverse lezers wezen op de bijwerkingen van de door de reguliere artsen voorgeschreven medicijnen. Dit is inderdaad een belangrijk punt en het is geheel terecht dat hier eerlijk de vinger bij wordt gelegd. Bijwerkingen variëren van mild tot een medicijnvergiftiging. Helaas blijken zelfs ziekenhuisopnames nodig om er dan uiteindelijk achter te komen dat er sprake is van heftige bijwerkingen van bepaalde medicijnen.

Toch willen we eerst nog een vraag

Tegenwoordig zijn er in ons land richtlijnen waarin staat welke medicijnen voorgeschreven kunnen en mogen worden.

stellen. Als de arts een antibioticum voorschrijft vanwege een bacteriële infectie en er treedt diarree op, is dan zijn voorschrijfgedrag verkeerd geweest? Moeten we dan maar geen medicijnen voorschrijven? Wat is dan wijs?

Het voorschrijven van medicijnen lijkt zo makkelijk. Aan het eind van het gesprek worden meestal nog even wat medicijnen op recept voorgeschreven. Reguliere artsen weten meestal goed welke medicijnen ze voor welke aandoeningen moeten voorschrijven. Tegenwoordig zijn er in ons land richtlijnen waarin staat welke medicijnen voorgeschreven kunnen en mogen worden. Deze richtlijnen zijn gebaseerd op de meest actuele en beste resultaten van wetenschappelijke studies.

Voor patiënten is het ook goed om te weten dat als de richtlijn niet wordt gevolgd een arts juridisch niet sterk staat als hij bijvoorbeeld te maken krijgt met een klacht of het medisch tuchtcollege.

Niet alle specialisten letten echter altijd even goed op de bijwerkingen. Dan moeten we vooral denken aan de 'orgaandokters'. Toch is het wel te begrijpen dat een cardioloog bij een hartinfarct een bloedverdunner voorschrijft, samen met middelen tegen hoge bloeddruk en te hoog cholesterolgehalte. Het risico op herhaling met mogelijk dodelijke afloop wordt hierdoor aantoonbaar verkleind. Patiënten die bij veel specialisten lopen - verwezen of zelf-shoppend - lopen het meeste risico op het voorschrijven van veel medicijnen.

Apothekers werken gelukkig in toenemende mate met computerprogramma's die een waarschuwing afgeven bij interacties van voorgeschreven medicijnen. Als dit gebeurt, vindt overleg plaats met de voorschrijver. Verder zijn het meestal de huisartsen, internisten en geriaters die letten op de nadelige effecten van polyfarmacie (= veel medicijnen bij elkaar). Medicijnlijsten moeten van tijd tot tijd 'opgeschoond' worden. Hierop willen we iedereen met nadruk wijzen.

(wordt vervolgd)

Capelle aan den IJssel, H.J. Agteresch
Rijssen, J.H. Baan

ken zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid. Amen'.

Het thema van de preek was 'Paulus' zegenbede voor Gods gemeente'. Het thema werd uitgewerkt in drie gedachten:

1. De oorsprong der zaligheid in die zegen.
2. De grond der zaligheid in die zegen.
3. Het werk der zaligheid in die zegen.

Boven het hoofdstuk staat 'laatste vermaningen'. Paulus schreef de brief aan de Hebreëën. Zij waren joden die door genade het christelijke geloof waren deelachtig geworden. Zij hadden onderwijs nodig. Paulus wijst de Hebreëën na diverse broederlijke vermaningen op de bewegende oorzaak: 'de God nu des vredes'. Het is een wonder, dat dit er staat. Wij zijn van de Heere afgeweken en er is niet de minste aantrek meer in ons te vinden tot de levende God. Had er niet moeten staan 'de God des toorns'? God heeft gedachten des vredes gehad. Van eeuwigheid heeft de grote Herder der schapen Zich borg gesteld voor Zijn verkorenen.

De grote Herder der schapen is de overste Herder der schapen, maar Hij is ook het Lam Gods, Dat de zonden der wereld wegnam. Hij heeft Zijn bloed gegeven, opdat bokken schapen kunnen worden. Dat is gegaan door een weg van lijden en sterven, om aan te brengen die grond der zaligheid, namelijk het bloed des eeuwigen testaments. Hij is niet in de dood gebleven, maar ook opgewekt door de Vader en opgestaan in Zijn eigen kracht. Hij deed volkomen de wil Zijns Vaders en heeft de prijs betaald tot verheerlijking van de deugden Zijns Vaders en de zaligheid van de kerk.

Bij zijn afscheid sprak Paulus de vertroostende woorden 'Die volmake u in alle goed werk', namelijk de Heere Jezus Christus. De onderherder moet wel de herdersstaf in de gemeente neerleggen, maar de Heere Jezus Christus, Die de goede Herder is, is van eeuwigheid tot eeuwigheid Dezelfde. Hem alleen zij de heerlijkheid, tot in eeuwigheid. Amen.

Na de dienst werd ds. J. van Belzen namens de Classis Kampen en de Particuliere Synode Oost toegesproken door ds. C. Hoghem, namens de burgerlijke gemeente Urk door burgemeester van Maaren, namens de plaatselijke kerken door ds. T. Klok en namens de gemeente en kerkenraad door ouderling H. Snoek. De gemeente zong de dominee tot slot Psalm 17:3 en 8 toe. Daarna legde de dominee voor het laatst als eigen herder en leraar de zegen op de gemeente.

Kerkenraad Geref. Gemeente Urk

KERKNIEUWS

■ BEROEPINSWERK

BEROEPEN

Te Aagtekerke:

ds. A. Schreuder te Rijssen-Zuid;

Te 's-Gravenhage i.c.m. Scheveningen:

ds. G. Clements te Gouda;

Te Oudemirdum:

ds. L. Terlouw te Barendrecht;

Te Randburg (Zuid-Afrika):

ds. A.J. de Waard te Utrecht.

■ AFSCHIED DS. J. VAN BELZEN VAN URK

Op zaterdagmiddag 15 februari nam ds. J. van Belzen in een bijzondere dienst

afscheid van de gemeente van Urk. De Heere heeft hem geroepen naar de gemeente van Oosterland. Ruim viereenhalf jaar mocht hij de gemeente Urk dienen.

Tijdens de afscheidsdienst bediende ds. J. van Belzen het Woord uit Hebreëën 13:20-21 *'De God nu des vredes, Die den groten Herder der schapen door het bloed des eeuwigen testaments uit de doden heeft wedergebracht, namelijk onzen Heere Jezus Christus, Die volmake u in alle goed werk, opdat gij Zijn wil moogt doen; werkende in u hetgeen voor Hem welbehaglijk is door Jezus Christus, Denwel-*

BERICHTEN

■ TOERUSTINGSCURSUS JEUGDEVANGELISATIE IN WAGENINGEN

Het is mogelijk om een toerustingscursus voor kinder- en tienerevangelisatie te volgen. De cursus wordt gegeven door de Landelijke Werkgroep Jeugdevangelisatie.

Data: **donderdag 20 maart** en **dinsdag 8 april**. Aanvang: 19.45 uur.

Locatie: kerkgebouw Geref. Gemeente te Wageningen, Van Uvenweg 13.

Cursusleiders: 1e avond Anke Konijn-Wiersma; 2e avond Petra van der Aart.

Kosten: € 10,- p.p.

De cursus gaat door bij minimaal 10 deelnemers. Opgave bij de Landelijke Werkgroep Jeugdevangelisatie: Ilsabé van der Heiden email: lwj@kliksafe.nl.

VERKOPINGEN

Meeuwen

Verkoop door de zendingskrans Draagt Elkanders Lasten te Meeuwen op **vrijdag 7 maart** van 15.00-21.00 uur in de kerkzaal van de Geref. Gemeente, Laan 13, aldaar. De opbrengst is voor de zending en de evangelisatiepost te Tilburg.

Rijssen

Verkoop door de vrouwenvereniging Dorcas-Noord op **zaterdag 1 maart**, van 10.00-13.00 uur, in de Noorderkerk van de Geref. Gemeente van Rijssen-Noord, Molenstalweg 19. De opbrengst is t.b.v. zending en evangelisatie.

■ ZANGAVONDEN

Apeldoorn

Psalmzangavond op **zaterdag 22 maart**, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Apeldoorn, Graaf van Lijndenlaan 9, m.m.v. de Barneveldse en Rijssense bovenstemgroep. Peter Wildeman: orgel. Ds. A. Schot: meditaties. Collecte t.b.v. de Hudson Taylor Stichting.

Genemuiden

Psalmzangavond op **zaterdag 8 maart**, aanvang: 19.30 uur, in de Jachin en Boaz kerk te Genemuiden, Taghof 3, m.m.v. mannenkoor Harpe Davids, aldaar. Leiding: ds. C. Hogchem. Collecte voor onkosten.

Kampen

Koor- en samenzangavond op **zaterdag 15 maart**, aanvang: 19.30 uur, in de Bovenkerk te Kampen, Koornmarkt 28, m.m.v. acht gemengde koren uit regio Noord van de Geref. Gemeenten en organist Bert Roest. Appelwoord door evangelist S. de Visser. Collecte voor Evangelisatie Geref. Gemeenten.

Tholen

Zangavond op **zaterdag 22 maart**, aanvang: 19.30 uur, in de Grote Kerk te Tholen, m.m.v. het gelegenheidskoor uit Krabbendijke, het fluitensemble Chasifja en enkele instrumentalisten. Leiding: ds. C. Sonneveld. Presentatie nieuwe CD. Collecte en opbrengst verkoop te presenteren CD zijn t.b.v. de anti-abortus beweging in Canada, die alles in het werk stelt om het ongebooren leven te redden: Centre for Bio-Ethical. Maaik Rosendal die voor deze beweging werk-

zaam is, zal hierover een en ander vertellen.

■ LANDELIJKE CONTACTDAG STICHTING WINSTUITVERLIES

Welkom op de contactdag van Winstuitverlies op **zaterdag 5 april**, aanvang: 10.30 uur, in de Bethlehemkerk te Woerden, Oudelandseweg 540.

Deze dag is bedoeld voor u/jou die, met of hersteld van kanker, troost en steun zoekt in Gods Woord bij deze ernstige ziekte en zijn ingrijpende gevolgen. Ook uw/jouw echtgeno(o)t(e), ouders, kinderen, familie, vriend(in) zijn van harte welkom! Daarnaast ook een uitnodiging voor hen die door kanker een lege plaats in hun midden hebben.

Het thema van deze dag is: "Verlies tot zegen?!"

Het thema wordt vanuit Bijbels perspectief belicht door ds. A. Schot uit Nunspeet. Na een korte pauze zal de inleider uw vragen beantwoorden en met u in gesprek gaan.

Na de lunch zullen we in groepen over het thema in gesprek gaan of kan deelgenomen worden aan een creatieve workshop. Kosten (incl. lunch): € 10,- voor jongeren t/m 25 jaar, € 15,- voor deelnemers >25 jaar, bij opgave van twee deelnemers: samen €25,- Opgave: www.winstuitverlies.nl/activiteiten/ of tel. 0341-250434.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 2 MAART 2014

Aagtekerke 19.00 uur ds. C. Harinck; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 14.30 uur ds. J. van Rijswijk; Alphen a/d Rijn 10.00 en 16.00 uur ds. M. Mondria; Amsterdam-Noord 19.00 uur ds. G.J.N. Moens; Apeldoorn 16.00 uur (H.D.) ds. A.B. van der Heiden; Arnhem 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Beekbergen 10.00 uur ds. J.M. Kleppe en 19.00 uur ds. A. Schot; Benthuizen 9.30 uur ds. H. Paul en 19.00 uur ds. G. Clements; Berkenwoude 19.00 uur stud. H.A. van Zetten; Bodegraven 10.00 uur

ds. J. Driessen en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Borssele 9.30 en 18.00 uur ds. J.W. Verweij; Boskoop 18.30 uur ds. M. Mondria; Breda 10.00 uur ds. M. Golverdingen; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken en 18.00 uur stud. W.A. Zondag; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Deventer 19.00 uur ds. J. IJsselstein; Dinteloord 18.30 uur ds. M. Golverdingen; Dirksland 15.00 uur (H.D.) ds. S. Maljaars; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. H. Hofman; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. A.A. Brugge; Elspeet 10.00 en 18.30 uur (H.D.) ds. G. van Manen; Emmeloord 18.00 uur ds. J.M. Kleppe; Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur

ds. G. Heijkamp; Enschede 17.00 uur ds. K. Boeder; Enter 14.30 uur ds. J.S. van der Net; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 (H.D.) en 16.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 15.30 uur ds. M. Joosse; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur zie Scheveningen; 's-Gravenzande 18.30 uur ds. W. Silfhout; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hilversum 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. W. Visscher; Hoofddorp 18.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Hoogeveen 19.00 uur ds. J.B. Zippro; Hoogvliet 15.00 uur ds. W.J. Karels; Houten 10.00 en 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. J. IJsselstein; Kamperland 10.00 en 14.30 uur stud. P.D. den Haan; Kapelle-Biezelinge 15.00 uur ds. D.W. Tuinier; Katwijk aan Zee 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 10.00 uur ds. C. Harinck en 18.30 uur stud. P.D. den Haan; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. C. Sonneveld; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Leerdam 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Leiderdorp 19.00 uur ds. L. Terlouw; Lelystad 15.30 uur ds. R. Kattenberg; Lisse 10.00 uur ds. G.J.N. Moens en 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Meeuwen 19.00 uur ds. L. Blok; Melissant 10.00 en 18.00 uur stud. H. van der Heiden; Middelburg-Zuid 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. J.J. Tanis; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Mijdrecht 19.00 uur ds. W. Visscher; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 15.30 uur ds. W. Harinck; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. A. Vermeij; Nieuworp 14.00 uur kand. P.G. Heijkamp; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Nieuwerkerk 15.30 uur (H.D.) ds. A.J. Gunst; Nijkerk 9.30 uur ds. J.J. van Ekeveld en 14.30 uur ds. A. Verschuure; Nisse 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. A. Schot; Oosterend (Texel) 10.00 en 16.00 uur ds. G. Bredeweg; Oosterland 10.00 en 18.30 uur ds. J. van Belzen; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. S.W. Janse; Oostvoorne 10.00 en 14.30 uur stud. W.A. Zondag; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. M. Joosse; Ouddorp 14.30 uur stud. H. van der Heiden; Puttershoek 14.30 uur ds. G. Pater; Rhenen 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G. Pater; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. B. van der Heiden; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. C.A. van Dieren; Rijssen-

West 9.30 en 18.30 uur ds. J. van Laar; Rijssen-Zuid 9.30 en 14.30 (aangepaste kerkdienst) en 18.30 uur ds. A. Schreuder; Rilland-Bath 14.30 uur ds. E. Bakker en 18.30 uur stud. H. Brons; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. W. Silfhout; Rotterdam-Centrum 15.30 uur ds. A.T. Huijser; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 uur stud. H.A. van Zetten en 16.30 uur ds. J. Mijnders; Rotterdam-Zuidwijk 14.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. E. Bakker; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Scheveningen 10.00 uur leesdienst en 15.30 uur (H.D.) ds. H. Paul; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 19.00 uur ds. B. Labee; Sprang-Capelle 15.00 uur ds. P. Mulder; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. K. Boeder; Tholen 10.00 uur ds. A.J. Gunst en 18.30 uur kand. P.G. Heijkamp; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. G. Mouw; Utrecht 10.00 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Veen 14.30 uur (H.D.) ds. M. Karens; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. B. Labee; Vlaardingen 16.30 uur ds. J. Driessen; Vlissingen 17.30 uur ds. S.W. Janse; Waarde 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. D.W. Tuinier; Wageningen 10.00 uur ds. A.B. van der Heiden en 18.30 uur ds. A.A. Brugge; Werkendam 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 18.30 uur ds. R.A.M. Visser; Westzaan 10.00 en 15.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Wierden 15.00 uur ds. J. van Laar; Woerden 10.00 uur ds. M.J. van Gelder en 15.30 uur stud. H.A. van Zetten; Wolphaartsdijk 9.30 en 14.00 uur stud. H. Brons; Yerseke 9.30 (H.A.) en 14.00 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 15.30 uur ds. M.J. van Gelder; Zwolle 15.00 uur ds. G. van Manen.

■ DINSdag 4 MAART 2014

Boskoop 19.30 uur (voor de zending) stud. W.A. Zondag; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. E. Bakker.

■ WOENSDag 5 MAART 2014

Aalst 14.30 en 19.00 uur ds. M. Karens; Amsterdam-Noord 14.30 en 19.30 uur ds. B. Labee; Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Brakel 14.30 en 19.00 uur ds. J. van Rijswijk; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. B.J. van Boven; Delft 14.30 en 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Dirksland 10.00 en 19.00 uur ds. J. Schipper; Ermelo 19.30 uur ds. P. Melis; Goudswaard 19.30 uur ds. B. van der Heiden; 's-Gravenzande 15.00 en 19.30 uur ds. G. Hoogerland; Herkingen 14.30 en 19.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Hoogvliet 15.00

uur ds. S. Maljaars en 19.45 uur ds. L. Terlouw; Kamperland 14.30 en 19.00 uur ds. S.W. Janse; Kruiningen 19.30 uur (tijdrede) ds. G. Bredeweg; Melissant 14.30 en 19.00 uur ds. A.A. Brugge; Middelharnis 9.30 uur en 19.00 uur ds. S. Maljaars en 14.00 uur ds. L. Terlouw; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. W. Silfhout; Nieuwe-Tonge 14.30 uur ds. G.J.N. Moens en 19.00 uur ds. A.J. Gunst; Nunspeet 19.30 uur ds. A. Schot; Ooltgensplaat 14.30 en 19.00 uur ds. M. Mondria; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. M. Joosse; Ouddorp 14.30 en 19.00 uur ds. G.M. de Leeuw; Oudemirdum 14.00 en 19.00 uur ds. C. Hogchem; Oude-Tonge 14.30 en 19.00 uur ds. F. Mulder; Puttershoek 14.30 en 19.30 uur ds. A. Vermeij; Rijssen-Noord 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. A. Schreuder; Rotterdam-Zuidwijk 15.00 en 19.30 uur ds. R. Kattenberg; Scherpenzeel 19.30 uur ds. A. Verschuure; Soest 15.00 en 19.30 uur ds. W. Visscher; Stad aan 't Haringvliet zie Middelharnis; 19.30 uur ds. K. Boeder; Woerden 19.30 uur ds. C.J. Meeuse.

■ DONDERDag 6 MAART 2014

Aalburg 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur ds. W. Silfhout; Kampen 19.30 uur ds. J. IJsselstein; Marknesse 19.30 uur ds. G. Mouw; Mijdrecht 19.30 uur ds. J. van Belzen; Naaldwijk 19.45 uur ds. J.W. Verweij; Nijkerk 19.30 uur ds. L. Blok; Opheusden 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Ridderkerk 14.30 uur (huw.bev.) ds. G. Pater; Sint Anneland 19.30 uur ds. M. Mondria.

■ VRIJDag 7 MAART 2014

Barneveld-Zuid 14.00 uur (huw.bev.) ds. G. Beens; Nieuw-Beijerland 14.00 uur (huw.bev.) ds. A. Vermeij.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 2 MAART 2014

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Druenen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

ADVERTENTIES

Voor de nieuw op te richten **kringloopwinkel** in Goes t.b.v. de zending vragen wij o.a. een toonbank, een kassa, een kluis, kledingrekken en wat verder tot een winkelinrichting behoort.
Tevens een gesloten tandemmasser aanhangwagen. Wie wil ons helpen?
Reacties zenden aan Leen van Gilst, lwwangilst@klikksafe.nl
of tel. nr. 0113-745231 of 06-51268568

Te huur in Uddel:

8 pers. chalet geheel nieuw 2014.
Info: 0622786192

Oosterland (Zld): vak.huis te huur, mooi/gezellig, vrij uitzicht, CV, tel: 0111-644950

Werkgroep Zegveld zoekt jonge vakmensen voor de bouw van een **dokterspost** in **Roemenië**. Meer weten? www.werkgroepzegveld.nl
werkgroepzegveld@gmail.com
0625169942

Kampeervakantie

Welkom op Grevelande, tussen de groene akkers van Flakkee.
Saamhorig in eigen sfeer.
Op loopafstand van kerk.
Geniet van rust en ruimte, op onze boerenlandcamping. Vlakbij Grevelingenmeer en kerk. 20 km van **Noordzee** en Zeeland.
Luxe sanitair en **kruidentuin**.
Samenzang. Workshops.
www.Grevelande.nl 0187-669317
fam. Lies en Beijke v.d. Velde

GARDEREN te huur vak.woning
8 pers. Comfort, rust,privacy, zwembad, speelplaats.
Tel.0648929197

HARDINXVELD G.DAM Te koop:
eengezinswoning 4 slaapkamers
BJ 1994 in rustige buurt Westwijk, dichtbij station, op loopafstand kerk.
Prijs € 198.000,- info 06-46462262

ORGEL - IMPROVISATIELESSEN

voor jong en oud in de Herv. kerk Harmelen, Veen en Puttershoek.
o.a. improvisatieboek met 50 variaties over de Psalmen.
Gijsbert Lekkerkerker
tel 0348 444 780
Les om de 14 dagen

T.h. in **ZEELAND**, vakantiewoning
6-8 personen. Schoon, ruim, sfeervol!
Tel: 0113-302209
www.boerderijvakantiezeeland.nl

T.H. Ruime 7-pers. chalet
op camping **De Wolfskuyl**
in **Drenthe**.
Tel. 0341-561699/ 06-23735516.

Te Huur in Gouda mooie kamer
Voor studente(s) PABO of weekend
meisje. Tel. 06-43295134

Psalmzangavond

Ger. Gemeente Apeldoorn
DV zat. 22 maart 2014
m.m.v. Barneveldse en Rijssense
bovenstengroep o.l.v. L. van Lagen
Peter Wildeman: orgel
Ds. A. Schot: meditaties
Aanvang: 19.30 uur - toegang: vrij
Collecte t.b.v. St. Hudson Taylor

Voordelig met het hele gezin in eigen sfeer naar zon, water en bergen?

Voor €495,- all-in per week staat uw stacaravan in Oostenrijk klaar. Nederlandstalige kerkdiensten en recreatieactiviteiten voor jong en oud. Meer info: www.es-vakanties.nl
of bel 055 3030083

Dorst
BEGRAFENISVERZORGING

Molenpad 4
4696 BP Stavenisse
Telefoon: 0166 - 69 74 38
Mobiel : 06 -10 64 28 07
www.dorstbegrafeniszorg.nl

Wij verzorgen alléén begrafenissen

Begrafenisonderneming
De Kloe

Delkant 8 | 5311 CJ Gameren
Tel. 0418 - 56 21 74
www.begrafenisondernemingdekloe.nl

www.casafamiliasalland.nl

Meivakantie, zomervakantie,
herfstvakantie, voor een
onvergetelijke vakantie met de
kinderen in eigen sfeer.

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Dagbesteding
Op eigen sfeer

De Betuwehof Zorg

Dagbesteding ouderen - Achterberg

contact: Bert of Julia Hak
tel: 0317 -6 18 18 0
info@betuwehof.nl
www.betuwehof.nl

Lekker uitwaaien
op Texel...

99
euro*

De Verrassing
Bungalowpark

www.deverrassing.nl of bel 0222 31 89 06
* vanafprijs voor een midweek, geldig tot de meivakantie 2014

Vereniging zonder internet
niet online... wel verbonden

Wat denkt u...
zouden we écht niet zonder internet kunnen?

Als vereniging willen we graag mensen met elkaar verbinden die geen internet hebben, wij zijn van mening dat internet volledig geweerd moet worden uit de christelijke gezinnen om de volgende redenen:

- ∇ internet biedt meerdere zaken die (vanuit christelijk oogpunt) duidelijk als zonden aan te wijzen zijn: erotiek, geweld, (kinder) porno, godslastering, radio, televisie enz.
- ∇ internet kent een groot risico op verkeerde tijdsbesteding
- ∇ internet verandert na verloop van tijd het brein, zodat je wel heel snel en vluchtig, maar moeilijker diep na kunt denken (meerdere onderzoeken hebben dit aangetoond)
- ∇ internet vervangt vaak voor een deel de sociale contacten door digitale contacten
- ∇ internet komt vaak sluipend binnen via een zogenaamd veilig filter en is daarna bijna niet meer weg te krijgen

De vereniging ziet en begrijpt de (relatieve) voordelen van het internet, zoals makkelijk informatie delen en vinden, maar is van mening dat een medium dat zoveel zondige punten kent niet thuis behoort in een christelijk gezin, ook niet met filters en programma's die soms te omzeilen zijn.

Wij komen graag met u in contact (078-6816117)

Charley Tooropstraat 28 - 3343 RE Hendrik-Ido-Ambacht - tel. 078-6816117
fax 078-6813800 - reknr. NL89INGB0006171110 - geen email - geen website

In de knop gebroken

Reformatische vereniging voor ouders bij wie tijdens de zwangerschap of kort na de geboorte kind(eren) zijn overleden

www.indeknopgebroken.nl
info@indeknopgebroken.nl • telefoon: 06 - 49 49 94 99

Alle nieuwe titels
www.derooboeken.nl
078 - 6124081

MASSALE ZANG- EN ORGELAVOND

GROTE OF ST. MAARTENSKERK,
ZALTBOMMEL

D.V. ZATERDAG 5 APRIL 2014
AANVANG 19.00 UUR

Boezemsingelkerk Rotterdam, 1907
(Collectie Gemeenschap Rotterdam)

M.M.V.
Mannenkoor 'Rehoboth' - Geldermalsen
Mannenkoor 'Salvatori' - Nunspeet
Mannenkoor 'Ethan' - Yerseke
Spreker: ds. D. de Wit
Toegang gratis - Veel samenzang

Collecte t.b.v. Theologische School Geref. Gemeenten

Deze avond wordt mede mogelijk gemaakt door:

Regio Zeeland: 0115 - 61 25 54 / 06 - 18 14 80 08
Bestel via onze nieuwe website de gratis brochure: 'Bevel aan uw huis', of vraag een vrijblijvende offerte aan.

Wij verzorgen alleen begrafenissen

www.bvtollenaar.nl

Bed en Breakfast Jacolina
Ontspannen in eigen sfeer, in de Betuwe. Landelijke plek, comfortabele ruime kamers
www.benb-jacolina.nl

Te huur vanaf 1 mei 2014, Ruime eengezinswoning in het centrum van **Nieuw-Lekkerland**. Vanaf eind 2015 is deze woning te koop met aangrenzend winkelpand. Voor meer informatie tel: 06-51449456

Fides

praktijk voor hulpverlening en diagnostiek

Een vertrouwd adres voor hulp aan kinderen, jongeren en volwassenen vanuit een Bijbelse visie.

Wij bieden o.a. hulp bij:

- Opvoedingsvragen
- Relatie- of werkproblemen
- Sombereheid, angst, piekeren
- Psychische klachten
- Gezinsproblemen
- Identiteits- en andere vragen

U kunt bij ons ook terecht voor psychologisch onderzoek, indicatieaanvragen en onderzoek, begeleiding en training van mensen met een verstandelijke beperking.

Bel voor informatie of aanmelding
Tel. 0342 - 41 99 77
Van Breugelpantsoen 1
3771 VM Barneveld
www.fideshulpverlening.nl

KLASSIEKE ORGELS...

Johannus Eminent
Domus Monarke
Cantilena enz.

Ruime ervaring in zaal- en kerkorgels

NIEUWERKERK A/D IJSSEL
Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 31 56 52
www.stolkorgels.nl

Krabbedijkje Nederhemert Nrd. Papendrecht

HARKES

Begrafenissen

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegrafenissen.nl

Wij verzorgen alleen begrafenissen

0172 - 21 21 22

Te huur mooie gezellige **vakantiewoning in Borssele (ZLD)**
Van alle gemakken voorzien o.a. (vaat) wasmachine, rolstoel-vriendelijk. Ook voor senioren. Met grote tuin. Voor 2-7 pers. Meer info: 06-46715178

Zwitserland... chocolade, rust, bergwandelen, www.residencefiesch.nl
Vakantiewoning voor max. 8 personen, v.a.g.v. Alle seizoenen van het jaar. Voor info: Fam. van Dieren 038-3855121

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:
ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties **uiterlijk maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 1,05 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres

Noord-Amerika:

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Solidamentum

OPEN AVONDEN

Studeer je, of ga je studeren? Je bent van harte welkom op één van onze open avonden! Je kunt je aanmelden per mail.

Barneveld@solidamentum.nl vr 14 maart
 Avond: 19.30 uur | Eben-Haëzerschool
 Lezing: 'Neuropsychologie, ons brein - Het (on)oplosbare geheim?' dr. S.G. Geuze

Ede-Wageningen@solidamentum.nl di 25 maart
 Maaltijd: 18.00 uur | Johannes de Swaefschool
 Avond: 19.15 uur | Johannes de Swaefschool
 Lezing: 'Kastijden uit liefde - De Bijbel over kastijden uit liefde' Neline van Hartingsveldt

Gouda@solidamentum.nl do 27 maart
 Avond: 19.00 uur | Gerbrandyweg
 Lezing: 'Op de schouders van de apostel Johannes - Een vergezicht op het einde der tijden' ds. A. Verschuure

Rhenen@solidamentum.nl vr 07 maart
 Maaltijd: 18.00 uur | Eben-Haëzerschool
 Avond: 19.30 uur | Eben-Haëzerschool
 Lezing: 'De willoze volgeling - Wij zijn ons brein' dhr. C. Roest

Zwolle@solidamentum.nl do 27 maart
 Maaltijd: 18.00 uur | Eliëzerschool
 Avond: 19.00 uur | Eliëzerschool
 Lezing: 'Agogiek in de verandering - Jij en verandering' Anne-Wil van der Ark

Voor alle data geldt Deo Volente

Voor meer info: www.solidamentum.nl

Praktijk den Uijl

biedt hulp vanuit een Bijbelse visie aan kinderen, jongeren en volwassenen bij o.a:

- Verlies- en rouwverwerking
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedingsondersteuning
- Laag zelfbeeld en faalangst
- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Weinig zelfvertrouwen
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Vragen rondom persoonlijkheid en gedrag
- Talent en hoogbegaafd
- Andere problemen waar u mee 'zit' en over wilt spreken

Praktijk den Uijl
 psychosociale hulpverlening & contextuele therapie

Wormerhoek 14M
 2905 TX Capelle a/d IJssel
 010 - 7 411 411
 06 43 85 85 08
 info@praktijkdenuijl.nl

Gesprekslocaties in Capelle a/d IJssel, Barneveld en Yerseke

www.praktijkdenuijl.nl

Kraamzorg

“Die eerste kraamdagen vergeet ik nooit meer”

Kraamzorg door medewerkers met een reformatorische identiteit, dat is **een vertrouwd idee**. Meer informatie? www.rstzorg.nl of bel 0342-42 23 24.

RST Zorgverleners biedt ook **huishoudelijke hulp en verpleging & verzorging**

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

G. WEGENAAR

Tel.: (0318) 526641
 Bgg.: (06) 53638114
 24 uur per dag bereikbaar

Buurtlaan West 26
 3905 JR Veenendaal

Wij verzorgen uitsluitend begrafenissen

www.wegenaar.nl

AANDACHT VOOR AMBTSKLEDING

Speksnijder AANDACHT VOELT BETER MODE

www.speksnijder.nl Bergambacht - Veenendaal - Kampen

HOEVEEL voorgangers helpt u?

Met **€10,-** helpt u één voorganger aan de verklaring van Matthew Henry van de vier evangeliën. Hoeveel voorgangers helpt u?

Start uw gift op:
 NL56 RABO 0347 7360 29
 t.n.v. Hudson Taylor/SBHC te Rhenen
 o.v.v. 'Matthew Henry'.

HUDSON TAYLOR
 Stichting Bijbelse Hulpverlening China
WWW.HUDSONTAYLOR.NL

Onderwijs | Lectuur | Toerusting | Diaconaat

VAN STAVEREN

Begrafenisverzorging
 Sumatrastraat 11 ~ 2405 EM Alphen aan den Rijn
 Dag en nacht bereikbaar, in elke regio
 (0172) 23 33 38
 Wij verzorgen alleen begrafenissen

ANDANTE -orgelcentrum-

Uw dealer van **Johannus Monarke Content Domus**

In onze winkel is een ruim assortiment bladmuziek aanwezig (ook klavar).

www.andanteorgels.nl

A. van Ostadelaan 35 VEENENDAAL, t. 0318 - 50 50 63, info@andanteorgels.nl